

HUMUS

Afdelingsblad IVN Maastricht - Voorjaar 2018 - nr 101

**Stadsnatuurvisie
Maastricht:**

**De stad
heeft goud
in handen**

ivn natuur
educatie
Maastricht

Bestuur

Voorzitter

Anneke van Montfort 06-11095935 an.van.montfort@hotmail.com

Vice-voorzitter

Irma Kokx 043-3258339* ipa.kokx@gmail.com

Secretaris/ledenadministratie

Carlo Poolen 043-3626261 ivn.maastricht@home.nl

Penningmeester

Theo van Mulken 06-22434560 thvanmulken@planet.nl

Leden

Chrit Merckelbagh 043-3612892 chritm@gmail.com
Gid van Schijndel 06-21253047 gid.van.schijndel@home.nl

Coördinatoren werkgroepen

Werkgroep Publieksactiviteiten

Irma Kokx 043-3258339* ipa.kokx@gmail.com
* na 18.00 uur

Werkgroep Jeugd - 'de Jekerdal-scharrelkids'

Tineke de Jong 043-3521109 tineke.de.jong@kpnplanet.nl

Werkgroep Flora (WGF)

Susanne Eussen 043-3259414 s.eussen@gmail.com

Werkgroep Natuurbeheer (WGNB)

Stephan Prinsen 06-42241763 stephanprinsen@gmail.com
Dirk v/d Weijer 043-3617900 bonlogis@hotmail.com

Werkgroep Vogels (WGV)

Janneke Ackermans 06-34832847 wgv.maastricht@gmail.com
Christine Woestenburg 06-48459788
Nico Wetzels 043-3479211

Werkgroep Wandelen met busvervoer

Herman Heemskerk 043-3613565 herman.heemskerk@home.nl

Werkgroep PR

Chrit Merckelbagh 043-3612892 chritm@gmail.com

Projectgroep Stadsnatuur

Rob Jansen 06-16778387 rob.jansen@jekerpmc.nl

Secretariaat

Carlo Poolen 043-3626261
postadres: IVN Maastricht, Trichtervogdenstraat 70, 6223 CT Maastricht

Humus 101

... dat stadsnatuur belangrijk is voor de vitaliteit van de stad.

IVN Maastricht werkt steeds meer projectmatig. Denk maar eens aan de Kloostertuin Heer, Ommetjes, monument Bandkeramiekers, Stadsnatuursentrum en Stadsnatuurvisie. Niet alleen IVN-leden werken hard mee aan deze projecten, IVN Maastricht gaat ook steeds strategische samenwerkingsvormen aan met andere partners in de stad.

Een mooi projectvoorbeeld is de Stadsnatuurvisie, waar op initiatief van IVN samenwerking werd gezocht met de gemeente en de universiteit van Maastricht. Uiteindelijk werkten zo'n 50 mensen uit allerlei organisaties mee aan het opstellen van deze visie. Zij deden dat à titre personnel en volledig belangenloos.

Januari 2018 is de stadvisie 'De stad heeft goud in handen' gepresenteerd, ook aan het college en de (oude en nieuwe) gemeenteraad van Maastricht. De roadshow loopt nu nog. Overal is er een warm onthaal voor de visie en veel waardering voor deze aanpak.

Maar met de visie is het verhaal niet klaar, het gaat om resultaten. IVN Maastricht gaat een vervolg geven door middel van publiekslezingen, excursies, monitoring en het realiseren van voorbeeldprojecten. IVN wil een projectgroep oprichten die het thema stadsnatuur adopteert. Heb je interesse, meld je dan aan bij Irma Kokx of Gid van Schijndel. (Lees meer over dit project op pagina 14)

Bestuursberichten

Nieuwe leden

In de afgelopen periode hebben zich de volgende nieuwe leden aangemeld: Odette Thomassen, Lou Quaden, Jules Geraerds, Michelle Jongen, K. Snoek, mw. Van Wijnbergen-Wirtz, Ankie Hamaekers, Valeska Vanbeckevoort, Marcel Essers, Anne-Marie Horten, Simon Pugh, Jo Willems, Liza van der Horst. We heten iedereen van harte welkom bij onze vereniging.

Post

In dit overzicht vindt u de meest interessante post die het bestuur van IVN Maastricht in de afgelopen periode heeft ontvangen. U kunt een poststuk opvragen bij de secretaris, Carlo Poolen.

Natuur en Milieufederatie Limburg: Limburgs Milieu nrs. 3 en 4 van 2017

IVN Limburg: verslag districtsledenvergadering 18/11/2017

IVN Eijsden: De Wissel nrs. 4 van 2017 en 1 van 2018

IVN NL: Verkort verslag Landelijke Raad 16/12/2017

IVN NL: Informatie Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Humus ook digitaal!

Als extra service is het afdelingsblad 'Humus' ook digitaal te lezen op onze website www.ivn.nl/maastricht. Klik op de startpagina in het groene menublok op het kopje '**Humus - lees hier**'. Je komt dan op de pagina waar de laatst verschenen Humus bovenaan staat, klik op de groene tekst en de pdf wordt gedownload.

Vergeet niet contributie te betalen ! ! !

Op dit moment (mei 2018) heeft slechts de helft van onze leden de contributie voor 2018 betaald. Dat moet beter kunnen! Heeft u nog niet betaald? Maak dan snel het verschuldigde bedrag over naar de penningmeester. De kosten van onze vereniging lopen gewoon door (o.a. voor het drukken van deze Humus), dus uw contributie hebben we hard nodig!

Contributie overmaken naar:

ING Bank rekeningnr. NL05 INGB 0002 4052 39 van IVN afdeling Maastricht, met vermelding van uw N.A.W. gegevens.

Notulen Algemene Ledenvergadering 2018 (concept)

28 februari 2018 - 20.00 uur - Natuurtuinen Jekerdal

Aanwezige bestuursleden

Anneke van Montfort	voorzitter
Theo van Mulken	penningmeester
Carlo Poolen	secretaris
Chrit Merckelbagh	bestuurslid
Irma Kokx	bestuurslid
Gid van Schijndel	bestuurslid

Aanwezige leden

Herman Heemskerk, Antonie de Beaumont, Rob Jansen, Tineke de Jong, Susanne Eussen, Henny Kloosterboer, Jan Lensen, Stephan Prinsen, Christine Woestenburg, Nico Wetzels, Enne Bommel, Goos Bronkhorst.

Afgemeld

Wil de Jong, Astrid Claessens, Tos Heuts, Willem Mobers, Dirk van de Weyer.

Verslag

1: Opening door de voorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen welkom. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2: Verslag van de algemene ledenvergadering van 22 februari 2017

De vergadering stelt het verslag ongewijzigd vast. Opmerkingen naar aanleiding van het verslag:

- Vertrouwenspersoon: De IVN-regio heeft een vertrouwenscommissie ingesteld. Carlo is lid van deze commissie.
- Financieel beheer: Naar aanleiding van opmerkingen van de kascontrolecommissie heeft het bestuur een handleiding voor het financieel beheer opgesteld. Deze handleiding is nog in concept, het verslag van de laatste kascontrole wordt verwerkt in het document.
- De vereniging is op zoek naar een nieuwe penningmeester en coördinator Scharrelkids. Rob doet de suggestie om een administratiekantoor in te huren.
- De stadsnatuurvisie is klaar en wordt op verschillende manieren gepresenteerd. De projectgroep onderzoekt de mogelijkheden voor een vervolg.
- Het project Natuur Op Maat is overgedragen aan de IVN-Regio Maas & Mergelland.
- Het voorstel voor het aanleggen van een smoelenboek heeft het bestuur niet overgenomen.

3: Verslag van de secretaris

Het jaarverslag is gepubliceerd in de Humus nr. 100. De secretaris geeft een korte mondelinge weergave. Er zijn geen opmerkingen, de vergadering stelt het verslag vast.

4: Financieel verslag van de penningmeester

4a. Financieel verslag 2017

De penningmeester deelt de balans en de verlies- & winstrekening over 2017 uit. Er zijn verder geen opmerkingen, de vergadering gaat akkoord met het financieel verslag.

4b: Verslag van de kascommissie

De kascommissie, bestaande uit Rob Janssen en Herman Heemskerk, heeft de financiële stukken over 2017 gecontroleerd en verklaart dat alle gegevens correct zijn bijgehouden en geboekt. Op voorstel van de kascommissie verleent de vergadering het bestuur decharge over het jaar 2017. Rob geeft een samenvatting van het verslag, er zijn opmerkingen over de cursussen en de ledenadministratie. Dit leidt tot aanbevelingen over de contributie, cursusadministratie en de financiële verantwoording bij projecten. Het bestuur verwerkt de aanbevelingen in de handleiding financieel beheer.

4c: Benoeming kascontrolecommissie 2018

Susanne Eussen stelt zich beschikbaar als lid van de kascontrolecommissie. De vergadering benoemt Susanne Eussen en Herman Heemskerk tot kascontrolecommissie 2018.

4d: Realisatie 2017 en Begroting 2018

De penningmeester deelt de realisatie 2017 en de begroting 2018 uit aan de aanwezigen. Er zijn geen opmerkingen. De vergadering gaat akkoord met de realisatie 2017 en de begroting 2018.

5: Samenstelling van het bestuur

Chrit Merckelbagh en Carlo Poolen treden volgens het rooster af als bestuurslid en stellen zich herkiesbaar voor een nieuwe bestuursperiode van 3 jaar. De vergadering benoemt Chrit en Carlo bij acclamatie tot bestuurslid van IVN Maastricht.

6: Huishoudelijk reglement

Het bestuur stelt voor om het huishoudelijk reglement aan te passen. Het gaat om de volgende wijzigingen:

Art. 6: Toevoegen van regels voor projectgroepen. Rob stelt voor om bij projecten ook een opdrachtgever te benoemen.

Art. 8 Financieel beheer: Toegevoegd is de verplichting om regels voor financieel beheer op papier te zetten en het maximum bedrag voor het aangaan van financiële verplichtingen door het bestuur te verhogen naar € 5000,-.

Art. 10 Actieve leden: Het bestuur heeft een voorstel gemaakt om vast te leggen wie een actief lid is.

De vergadering is akkoord met de voorstellen, inclusief de toevoeging van Rob.

7: Vooruitblik 2018

Irma Kokx geeft een vooruitblik op de activiteiten in 2018.

- De excursies krijgen dit jaar het thema 'stadsnatuur'.
- In samenwerking met het buurtplatform Wolder organiseren we een excursie door de ENCI-groeve.
- De volgende cursussen zijn gepland: Kaart, Kompas en GPS, Bomen en Vogels. De cursussen bomen en vogels zijn al volgeboekt.
- In het kader van uitwisseling met het CNME doen we mee aan een plantenmarkt op 22 april in de Natuurtuinen. Er komt een gesprek tussen de begeleiders van de Scharrelkids en de jeugdclub van het CNME.
- Onze paddenstoelenspecialist verzorgt weer een lezing en excursie.
- Actieve ledendag: De datum is 1 september, het voorstel is een middagprogramma waarbij de werkgroepen zich presenteren in de Natuurtuinen. Vanuit de vergadering komen opmerkingen over deze aanpak. Is het op deze wijze nog wel een bedankje aan de actieve leden?
- 50 Jaar IVN Maastricht in 2021: Wie heeft ideeën en wie wil meedenken?

8: Rondvraag

Rob:

Is er ruimte voor nieuwe initiatieven?

- Stadsnatuurcentrum: Wil IVN Maastricht een rol spelen bij het in stand houden?
- Monitoring stadsnatuur: Doet IVN Maastricht mee?
- Onderzoeksprogramma gezondheid en omgeving: Wie wil meedoen? Anneke reageert dat het bestuur best wil meedenken, als er een concreet verzoek en plan beschikbaar zijn. De vraag om te monitoren kan bij de werkgroepen worden gelegd. In het verleden hebben we vaker inventarisaties gedaan, bijvoorbeeld de bermen. Meedoen aan het onderzoek is een zaak voor individuele leden. Anneke vraagt Rob om informatie toe te sturen voor een flyer.
- Wie weet een locatie voor een Tiny Forest?

Anneke:

- Het landelijk IVN heeft nieuwe modelstatuten voor de afdelingen laten opstellen. We hebben het verzoek gekregen om de huidige statuten aan te passen. Het bestuur staat hier positief tegenover.

Tineke:

- 14 maart is weer de boomfeestdag.

- IVN NL heeft 2 nieuwe cursusboeken (Paddenstoelen en Planten).
 - Op Ons IVN staat veel informatie voor activiteiten met bruikbare materialen. IVN Leden kunnen toegang krijgen. Aanvragen via de website (www.ivn.nl).
- Enne:*
- Enne vraagt meer expliciete aandacht voor duurzaamheid.

5 maart 2018, Carlo Poolen, secretaris

Blijf op de hoogte van onze activiteiten:

E-mail service	Aanmelden bij Chrit Merckelbagh, werkgroep PR: chritm@gmail.com
Website	Kijk ook op de website voor het laatste nieuws, www.ivn.nl/maastricht
Humus	Nr. 102 komt uit: begin september en loopt tot half januari 2019

hoveniersbedrijf

Groen | centrum Biesland

tuinarchitectuur - sierbestratingen - sierplanten

Al meer dan 25 jaar de specialist op het gebied van
aanleg en onderhoud van creatieve tuinen.

Volg ons op

www.facebook.com/groencentrum.biesland

of kijk op

www.groencentrumbiesland.nl

Cannerweg 262, 6213 BL, Maastricht, tel. 043-3250421

Komende activiteiten

***De Jekerdal-scharrelkids gaan iedere maand op zaterdagmiddag van 14.00-16.00 uur de natuur in. Opgeven bij Carlo Poolen, e-mail: iun.maastricht@home.nl**

Zaterdag 21 april - Bomen, bloei en bijen*

Deze keer gaan de Jekerdal-scharrelkids op zoek naar bloeiende bomen en struiken, maar ook naar bloeiende planten, want het is bijen- en hommelteldag. En niet toevallig dat weekend is het ook landelijke zaaidag, juist om die bijen en hommels in de zomer ook genoeg nectar en stuifmeel te kunnen geven.

Zaterdag 19 mei - Bomen, nesten en vogels*

In mei leggen alle vogels een ei, dus gaan de Jekerdal-scharrelkids op zoek naar nesten in struiken en bomen. Hoe bouwen ze zo'n nest en welk materiaal gebruiken ze hiervoor? En weten we ook welke vogels we waar kunnen zien, we hadden al in januari geoefend met vogels tellen, dus straks worden we ook nog vogelexperts.

Zondag 27 mei - excursie ENCI-groeve

Het buurtplatform Campagne wil graag activiteiten met IVN Maastricht organiseren. Zij nemen de organisatiekant op zich en IVN kan de inhoudelijke kennis inzetten met het leveren van gidsen. Omdat het eerder niet gelukt was om een wandeling door de ENCI-groeve te maken, heeft het buurtplatform zich bereid verklaard om de hele organisatie inclusief gids op zich te nemen. Op dit moment is alleen de datum van zondag 27 mei bekend. Nadere informatie volgt.

Zaterdag 23 juni - Bomen en beestjes langs de waterkant*

Vandaag doen de Jekerdal-scharrelkids mee met de IVN-slootjesdagen. Bij ons wordt dat geen slootje maar langs de Jeker en we gaan op onderzoek uit. Welke bomen groeien langs de beek, welke houden liever droge voeten? Zien we

hier ook sporen van dieren die de boom gebruiken als nestmateriaal of als voedsel, zoals de bever? En welke beestjes zitten in het water en is het water dan schoon of vervuild? Allemaal vragen waar we na ons onderzoek antwoord op krijgen.

In juli en augustus gaan de Jekerdal-scharrelkids op vakantie en dan kijken jullie vast ook meer naar bomen dan vorig jaar, want ook dan is er van alles te ontdekken. Ga in juli maar eens onder een lindeboom staan dan ruik je de zoete geur van de bloemen, vallen er misschien druppels suiker op je hoofd, zie je luizen en mieren druk in de weer op de bladeren en lopen de vuurwantsen onder de boom langs. Vertel het ons na de vakantie.

Zaterdag 23 juni - Nationale Nachtvindertelling

Afgelopen jaar heeft Marcel Prick met veel succes nachtvinders geteld op de Pietersberg vlakbij Fort St Pieter in het kader van het Nationale Nachtvinder tel weekend. Dit jaar worden landelijk nachtvinders geteld in het weekend van 22-24 juni. Tot nu toe hebben we als IVN Maastricht deze telling steeds op de vrijdagavond georganiseerd, maar we willen nu kijken of de zaterdagavond nog meer bezoekers zal opleveren. De locatie was in ieder geval optimaal dus ook nu zullen we toestemming aan Natuurmonumenten vragen om bij Fort St. Pieter te mogen staan. Deze keer valt het telweekend wel rond de langste dag, dat betekent dus dat de zon laat ondergaat, de nachtvinders dus laat actief worden en dat we dus pas laat starten. Bezoekers zijn vanaf 22.15 uur welkom.

25 - 28 juni - Avondnatuurvierdaagse

We hebben als thema voor de Avondnatuurvierdaagse stadsnatuur gekozen. In de laatste week van juni worden onder leiding van een IVN gids bijzondere plekje's in de stad getoond. De Groene loper is een van de meest recente ontwikkelingen wat stadsnatuur betreft en omdat de afstand te groot is, wordt op maandagavond 25 juni het zuidelijke gedeelte verkend en op dinsdagavond 26 juni het noordelijke deel. Op woensdagavond 27 juni is de *Tapijnkazerne* als stadsontwikkelingssterrein aan de beurt. Op donderdagavond 28 juni staan de Hoge en Lage fronten centraal. Gestart wordt steeds om 19.00 uur op verschillende plekken en de wandeling duurt tot ongeveer 21.00 uur. In schema:

Maandag 25 juni: Groene loper Zuid met Herman Heemskerk. Start: Hoek Heerderweg/Nassaulaan (bij

Zo gaat de 'groene loper' er uitzien

Tunnel in de Hoge Fronten

voormalige Praxis-vestiging).

Dinsdag 26 juni: Groene loper Noord met Tineke de Jong. Start: Onze-Lieve-Vrouwe van Lourdeskerk.

Woensdag 27 juni: Tapijnkazerne en stadspark met Janneke Ackermans. Start Brasserie Tapijn.

Donderdag 28 juni: Hoge en Lage fronten met Susanne Eussen. Start: Parkeerplaats Cabergerweg.

Zaterdag 1 september - Actieve-leden dag

Op zaterdag 1 september worden alle actieve leden van de werkgroepen uitgenodigd voor een gezellig samen zijn in de Natuurtuinen Jekerdal. Lekker dichtbij en vertrouwd en vooral bedoeld om bij te praten met mensen die je anders niet zo vaak treft. Voorlopige planning is van 15.00 uur tot 18.30 uur. Voor eten en drinken wordt gezorgd.

Zondag 23 september - Sterwandeling

De jaarlijkse sterwandeling voor alle afdelingen van de Regio Maas & Mergelland wordt dit jaar georganiseerd door IVN Eys. Op dit moment zijn er nog geen verdere gegevens beschikbaar, maar als je mee wilt gaan noteer dan alvast de datum in je agenda. In de volgende Humus (begin september) komt er meer informatie te staan.

*De natuur beneemt ons de adem
en blaast ons nieuw leven in*

Dr. Qing Li

*schrijver van het boek Shinrin-Yoku,
de kunst en wetenschap van het bosbaden
(hoe bomen je kunnen helpen gezond en gelukkig te worden)*

Cursussen

2018 - een goed cursusjaar !!!

Cursus Bomen

Ook dit jaar was de interesse voor de bomencursus overweldigend. De belangstellenden van vorig jaar die niet geplaatst konden worden, kregen als eerste een plaats aangeboden, waarna de open inschrijving van start ging. Dit leverde uiteindelijk 24 cursisten op en weer een wachtlijst van 13 personen. Het eerste lespakket is afgerond met een binnenles over het herkennen van bomen aan silhouet, stam en knoppen waarbij de theorie werd afgewisseld met oefeningen in het herkennen van bomen aan de hand van boomstammetjes en veel takken met knoppen. De bijbehorende excursie ging via het Europapark in Gronsveld met veel uitheemse bomen en een stukje Savelsbos voor de inheemse bomen. Het volgende lespakket gaat over de bloei en bladeren van bomen. Op de Districtsledendag (27 januari in Sittard) heeft Tineke de opzet van de cursus gepresenteerd. Dit leverde veel enthousiaste reacties en ook weer wat aanmeldingen op die dus helaas niet geplaatst konden worden.

Cursus Kaart, kompas & GPS

De groep mensen die de cursus Kaart, kompas & GPS wil volgen is nooit zo groot en dit past ook heel goed bij de oefeningen in de binnen- en buitenlessen. De cursus kende 8 deelnemers (2 personen moesten zich helaas afmelden) en men wilde vooral leren wandelen op kaart en kompas. De meesten vinden GPS wel erg handig, maar weten ook dat je toch gemakkelijk de weg kwijt kunt raken als je hier te veel op vertrouwt en je eigenlijk geen kaart kunt lezen. Omdat in deze cursus echt de basis (en de historische achtergrond) wordt behandeld, leer je al doende hoe je je weg ook in onbekend gebied kunt vinden. Dit is in Limburg met zijn vele uitgezette wandelingen zelden een probleem, maar cursisten hadden vele voorbeelden van hoe ze toch anders gelopen waren dan de bedoeling was. De praktijkles met oefeningen in kaart en kompas was verrassend omdat deze keer bij de driehoeksoefening geen van de cursisten ook maar enigszins in de goede richting uitkwam. Deze cursus blijft een aanrader voor degenen die hier meer van willen weten.

Basiscursus Vogels

De basiscursus Vogels is halverwege met al twee theorieavonden en twee excursies en dan nog twee theorieavonden en 2 excursies te gaan. Er zijn 20 cursisten, waarvan 2 of 3 die ook de NGO (Natuurgidsen Opleiding) volgen. De eerste excursie ging naar de Eijdsder Beemden. Toen hebben we leuke waarnemingen gedaan: oa. baltsende futen, een grote zilverreiger, en als klap op de vuurpijl twee roerdompen! De tweede excursie was op de Hochtter Bampd. Toen zijn er o.a. kuifeenden gezien, aalscholvers en blauwe reigers op hun nesten, en de zang van veel vogeltjes was te horen. De volgende les zal gaan over balts en broedge-drag, en Janneke zal vertellen over haar onderzoek aan broedende pimpel- en koolmeesjes. [RP]

Natuurgidsen Opleiding (NGO)

De Natuurgidsen Opleiding vordert en de cursisten zijn aan het derde blok Planten en bodem begonnen. Helaas zijn er wat mensen afgevallen, maar de groep (22 cursisten) is nog steeds heel enthousiast en gedreven. Een van de opdrachten is dat elke bijeenkomst een van de cursisten een Natuurmoment voorbereid en een ander een 5 minuten praatje, beiden over een zelfgekozen onderwerp. Het Natuurmoment gaat om het laten beleven, voelen, observeren e.d. van iets waarbij degene die dit heeft voorbereid vooral de groep hun ervaringen en observaties laat vertellen. Het is echter erg moeilijk om je mond te houden. Zo zijn tot nu toe de Natuurmomenten vooral 5 minuten praatjes geworden waarin je wel zelf iets mag vertellen of uitleggen. Zaterdag 7 april heb ik met Tineke een les verzorgd over determineren waarbij de cursisten eigen (onbekende) plantjes uit hun onderzoeksgebied mee konden nemen om te determineren, maar er ook aan de hand van fotokaarten van planten geoefend is met het determineren via verschillende flora's en sleutels. Echt een praktijkles die wordt voortgezet op za-

terdag 21 april in het Europapark en het Savelsbos. Pas daarna wordt in een theorieles de systematiek verder behandeld, maar dan sluit de theorie hopelijk beter aan bij de al opgedane praktijkkennis. De cursisten hebben allemaal een eigen onderzoeksgebiedje gekozen en de meesten hebben ook al een plan voor een stage. [IK]

Van her en der

Krijgt Maastricht ook vijf Tiny Forests?

Gemeente Maastricht en IVN Maastricht hebben zich aangemeld voor het IVN project Tiny Forest. Tiny Forest is een minibos ter grootte van een tennisbaan. Maar het is niet zo maar een mini-bos. De Tiny Forests worden aangelegd volgens de Miyawaki- methode. Dat is een methode om natuurlijke, inheemse bossen aan te leggen en te herstellen. Het gebruik van inheemse planten en een speciaal bodembewerkings- en beplantingsplan maken het mogelijk bossen sneller te laten groeien dan traditioneel aangeplante bossen. Een Tiny Forest kent een grote biodiversiteit en het is niet alleen een prettige plek voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. Onderdeel van elk Tiny Forest is een buitenlokaal waar kinderen kunnen leren over de Nederlandse natuur. Buurtbewoners ontmoeten elkaar op een prettige en gezonde plek. Het minibos stimuleert biodiversiteit en biedt kansen om klimaatproblemen tegen te gaan. In Zaandam, Delft, Utrecht, Almere en Zwolle liggen inmiddels al dergelijke minibossen.

Extra impuls

De Postcode Loterij heeft IVN (landelijk) verrast met een donatie van € 1.850.000,-. De komende drie jaar wil IVN met dit bedrag honderd Tiny Forests in Nederland realiseren samen met gemeenten, buurtbewoners en basisschoolleerlingen. Het is de bedoeling dat IVN een partnership met de gemeente Maastricht aangaat om Tiny Forest in het gemeentelijk

Foto: IVN Zwolle

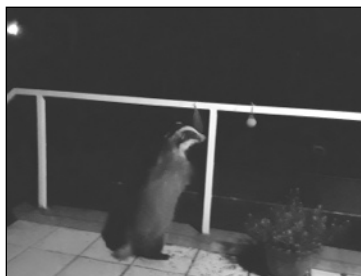
beleid op te nemen en om vijf Tiny Forests te realiseren in Maastricht. Er zijn meerdere redenen waarom IVN Maastricht wil meedoen aan dit project. De stadsnatuurvisie vraagt om een vervolg in de praktijk. Daarnaast bestaat IVN Maastricht in 2021 50 jaar. Een Tiny Forest zou een mooi cadeau zijn en een mooie actie zijn om natuuractiviteiten met buurten te starten.

Heb je goede ideeën voor een plek voor een Tiny Forest neem dan contact op met Tineke de Jong tineke.de.jong@kpnplanet.nl, tel 043-3521109 of Gid van Schijndel gid.van.schijndel@home.nl, tel 0621253047

Da's sterk!

Op 19 maart in alle vroegte hoorde ik geschuifel op het terras in de Laan van Brunswijk. Keek uit het raam, ben als een haas naar beneden gegaan. Zie hier mijn waarneming! Nu weten we waar de vogelvoer-netjes blijven!

Groeten, Eugenie Rutten

Woensdag 14 maart - Boomfeestdag 2018

Met groep 5/6 van de BS Mozaïek, het CNME, het IVN en de gemeente hebben we 63 kersenbomen geplant in het Belvédèregebied ter compensatie van de aanleg van de nieuwe Noorderbrug, waarbij altijd bomen sneuvelen. De locatie ligt langs de Sandersweg-West en is een onderdeel van een veel groter gebied waar later ook peren, appels en notenbomen worden geplant. De eerste boom werd door wethouder Gert-Jan Krabbendam met de kinderen van Mozaïk geplant. Het thema was 'Maak 't buiten beter' en dat deden de 29 kinderen samen met vele andere planters. De foto's spreken voor zich. [TdJ]

Wie wordt onze nieuwe penningmeester?????

Penningmeester, Theo van Mulken, gaat er na 15 jaar - mede gelet op zijn leeftijd, Theo is al 88 jaar! - nu echt mee stoppen! Per 1 januari 2019 is het mooi geweest. Wij zijn daarom met spoed op zoek naar een nieuwe penningmeester.

Wat houdt deze functie in:

- het bijhouden van de boekhouding van de vereniging IVN Maastricht,
- het beheren van de financiële middelen en
- het administreren van het contributiebestand van de ongeveer 220 leden.

Heb je vragen en/of interesse, neem dan contact op met Anneke van Montfort, voorzitter.

Telefoon: 06-11095935 of e-mail: an.van.montfort@hotmail.com

Bestuur IVN afdeling Maastricht

Projecten

Project Stadsnatuurvisie Maastricht

Stadsnatuurvisie Maastricht: een warm onthaal en veel waardering voor de aanpak

In januari 2018 is de Stadsnatuurvisie (SNV) gepresenteerd aan de stad Maastricht. In dit artikel vertellen we jullie hoe het met de SNV staat en hoe het daarmee verder gaat.

Graag verwijzen wij jullie voor uitgebreidere inhoudelijke artikelen naar HUMUS 100 en de websites www.ivn.nl/afdeling/maastricht/stadsnatuurvisie-maastricht en www.stadsnatuurmaastricht.nl

De stadsnatuurvisie in enkele woorden

De Stadsnatuurvisie Maastricht (SNV) stelt dat de stad goud in handen heeft maar dat het nog veel beter moet en kan. En dat het ook nodig is om de stad toekomstbestendig te maken op het gebied van klimaat, gezondheid, economische vitaliteit, biodiversiteit en dus simpelweg het geluk van Maastrichtse burgers. De SNV stelt voor aan de bestaande natuurpareltjes (veelal buiten de bebouwde kom: St Pietersberg, Jekerdal, Hoge Fronten etc. pareltjes in de bebouwde kom toe te voegen, liefst in het centrum. Denk bijvoorbeeld aan kloostertuinen. Het is belangrijk deze bestaande en nieuwe pareltjes te gaan verbinden met een natuurlijk netwerk van water, groen en met fiets- en wandelpaden. Daarnaast pleit SNV ervoor natuur dicht bij de mensen te brengen door natuurparkjes en natuurspeelplaatsen aan te leggen. Dit alles moet leiden tot tweemaal zo veel – natuurlijk – groen in 2040. Dat kan als burgers, overheden, woningbouwverenigingen, bedrijven, instituten, zorg- en onderwijsinstellingen de visie omarmen en mee gaan realiseren. Een stadsecoloog moet de spil hierin worden. Hij maakt burgers, bedrijven en instituten enthousiast en zorgt ervoor dat stadsnatuur volwaardig wordt afgewogen bij ruimtelijke plannen en bij stadsbeheer. Van bedrijven en instituten wordt verwacht dat ze stadsnatuur ruimte geven op hun eigen erf. SNV stelt verder voor een “permanent uitnodigend beleid” op te starten waarbij een

monitoringssysteem wordt opgezet om iedereen inzage te geven in de actuele stand van stadsnatuur en een natuurloket te openen voor inspiratie en praktische informatie. De Stadsnatuurvisie Maastricht (SNV) is een mooi voorbeeld geworden van een constructieve bottom-up samenwerking tussen particulieren, overheden en instanties.

Tegenvaller

Rob Jansen, onze enthousiaste projectleider, heeft niet alleen zijn - reeds langer aangekondigde - rol als projectleider neergelegd, ook andere werkzaamheden voor stadsnatuur zal hij maar mondjesmaat kunnen oppakken. Rob is ziek, hij heeft momenteel minder energie en moet zich beschermen tegen lichamelijke en psychische overbelasting. Hij moet echt flink terug in de energie die hij steekt in IVN. Daar zoeken we een oplossing voor, dat is niet gemakkelijk. Gid van Schijndel neemt - tijdelijk - een aantal van zijn taken waar.

Roadshow

Eind januari 2018 is Stadsnatuurvisie gepresenteerd aan de gemeenteraad van Maastricht. Daarna zijn de werkzaamheden voor de Stadsnatuurvisie niet gestopt. Integendeel, veel mensen werken hard door aan een roadshow. Zo zijn er al gesprekken gevoerd met wethouder Krabbendam en gedeputeerde Geurts, besturen van UM en MUMC+, met het CNME, diverse politieke partijen, bedrijfsverenigingen en instituten als het bestuur van het Waterschap Limburg en directie van Woonpunt. Momenteel werkt Goos Bronkhorst hard aan een filmpje voor de publiekspresentatie. Dat wachtte even op mooi weer. En met wethouder Jac Gerats zijn afspraken gemaakt om de buurtkaders nauw te betrekken bij Stadsnatuur. Bij alle gesprekken blijkt veel waardering voor de aanpak en het resultaat van de Stadsnatuurvisie. Ook zijn er zorgen hoe dit enthousiasme vast te houden en de vonk -blijvend- te laten overslaan naar alle geledingen binnen de stad.

Stuurgroep Stadsnatuurvisie

De Stuurgroep Stadsnatuurvisie (gemeente, universiteit, IVN) beseft dat de visie goed ontvangen is maar dat stadsnatuur ook vraagt om een even enthousiast vervolg. De Stadsnatuurvisie is aangeboden aan de nieuwe gemeenteraad van Maastricht met het verzoek deze visie in te brengen in het coalitieackoord. De Stuurgroep heeft uitgesproken blijvend ondersteuning te gaan bieden aan dit uitstekend maatschappelijk initiatief. Een innovatieve vorm van burgerparticipatie om bewoners en instanties meer en blijvend te betrekken bij dit thema past hierbij. Dat moet er voor gaan zorgen dat de lange termijnvisie: groen/blauw netwerk en 2x zoveel natuurlijk groen en de drie hefbomen:

- volwaardige afweging bij Ruimtelijke Planning;
 - iedereen (bedrijven, instituten en burgers) geven stadsnatuur ruimte op eigen erf;
 - en een permanent uitnodigend beleid via stadsecoloog, natuurloket en monitoring;
- verwezenlijkt gaan worden en dat er aansprekende voorbeeldprojecten komen. Provincie en gemeente zijn inmiddels bereid hier geld in te steken.

Initiatieven

De gemeente Maastricht werkt onder leiding van projectleider Tim van Wanroij hard aan de opstelling van het Groenstructuurplan Maastricht en een ecologische visie. De Stadsnatuurvisie zal hier herkenbaar in terugkomen. Daarnaast zien we allerlei initiatieven ontstaan die passen in de coalitievorming rond het thema stadsnatuur. Voorbeelden zijn: Stadsnatuurcentrum, Tiny Forest, ecologisch bermbeheer St. Pieter en Kloostertuin Heer.

Uitnodiging

Graag nodigt het bestuur van IVN Maastricht de leden uit enthousiast mee te gaan werken aan het uitrollen van de stadsnatuurvisie in de praktijk. Dat kan door:

- de organisatie van publiekslezingen over stadsnatuur;
- IVN excursies te houden over stadsnatuur;
- het opzetten en onderhouden van een monitoringssysteem;
- meewerken aan voorbeeldprojecten als Tiny Forests, ecologisch bermbeheer en kloostertuinen.

IVN wil hiertoe een groep/poule van leden vormen die het thema stadsnatuur adopteert en activiteiten organiseert. Heb je interesse, meld je aan bij Irma Kokx of Gid van Schijndel.

[GvS]

Project Kloostertuin Opveld

Het IVN-project Kloostertuin Opveld is sinds december 2017 overgegaan in: Stichting Vrienden van kloostertuin Opveld. Dit betekent dat de stichting zich zelfstandig en onder eigen verantwoordelijkheid verder inzet om de voormalige kloostertuin te optimaliseren en in stand te houden. Daarbij is een belangrijk streven, de binding tussen de verschillende buurten te versterken. Het bestuur presenteert zich op de bijgevoegde foto.

In 2018 heeft de stichting de volgende activiteiten uitgevoerd en gepland:

Uitgevoerde activiteiten:

Op 21 januari is er aan bestuursleden van de stichting een cheque met 1000 euro uitgereikt door Kern met Pit. Scholieren van Porta Mosana hebben op 4 maart in locatie Croonenhoff van zorgcentrum Envida gratis een concert verzorgd. Dit was hun beider bijdrage (Envida en Porta Mosana) aan de duizenden bloembollen die geplant zijn. Op 10 maart hebben buurtgenoten tijdens Doedag 6.0 (landelijke NL Doet) klein plukfruit geplant, gesnoeid en rondslingerend afval opgeruimd. Op 11 maart heeft de stichting in samenwerking met de besturen van twee koren een afscheidsconcert voor de zusters van de Voorzienigheid gefaciliteerd in de kloosterkapel. Het paasvuur is op verzoek van buurtgenoten dit jaar op Paaszaterdag 31 maart gehouden. Het was dit jaar een kleine groep kinderen, ouders en buurtgenoten, maar wel heel gezellig! De marshmallows waren een groot succes: zelfs de pubers en de ouders deden mee!! Heel veel dank aan Maos van Waterscouting Jan van Gent (www.waterscoutingjanvangent.nl), die 'het

vuurtje heeft aangestoken'.

Geplande activiteiten:

Twee IVN-gidsen zullen op 5 mei van 14.00 uur tot 15.30 uur een excursie in de kloostertuin verzorgen. Dit is gratis voor de donateurs van de bloembollen. Alle belangstellenden zijn welkom. Aan hen wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd voor het opknappen van de kloostertuin. De tweejaarlijkse buurtpicknick vindt plaats op zondag 27 mei. Alle buurtgenoten zijn welkom van 11.00 uur tot 14.00 uur. Op zaterdag 13 juni staat Doedag 7.0 op de rol. Vrijwilligers zijn altijd welkom, ook als je maar een uurtje beschikbaar bent! Burendag valt dit jaar in het weekend van 22 en 23 september. Onze Doedag 8.0 wordt op zondag 23 september georganiseerd. [MS]

Project Ommetje Wolder

Opening site Hoogcanne monument voor de Bandkeramiekers

Wethouder Gert Jan Krabbendam opende zondag 11 maart om 14.00 uur onder grote belangstelling het monument voor de Bandkeramiekers te Hoogcanne, nabij het Millenniumbos. De opening vond plaats tijdens de traditionele voorjaarswandeling van IVN Maastricht. Gewandeld werd het Ommetje Wolder, een wandeling door de velden van Wolder, het Millenniumbos, het Cannerbos en de flanken van de Cannerberg. De wandeling loopt niet alleen door de natuur maar ook langs mooie cultuurhistorische elementen. Het Ommetje Wolder is verleden jaar aantrekkelijker gemaakt door een speelelement van stapstenen en een wilgentenentunnel en nu dus ook door het pas gereed gekomen Monument Bandkeramiekers.

Opening

De wandeling werd onderbroken bij de site Hoogcanne. Daar onthulde wethouder Gert-Jan Krabbendam samen met de directeur van het Limburgs Landschap en de voorzitter van IVN Maastricht het informatiebord. Een boeiende demonstratie van vuursteenbewerking maakte de opening aantrekkelijker. Veel deelnemers bleven uren genieten van deze demonstratie, anderen vervolgden het Ommetje Wolder.

Site Hoogcanne - monument voor de Bandkeramiekers

De site Hoogcanne is een een initiatief van IVN en CNME Maastricht en is tot stand gekomen in goede samenwerking met het Limburgs Landschap en de gemeente Maastricht. Het werd mogelijk gemaakt door vele sponsors.

Het monument verbeeldt op ware grootte het palenplan van een bandkeramische woning dat ter plekke bij archeologische opgravingen is aangetroffen. Het is de bedoeling dat dit

monument - naast een hommage aan en info over de Bandkeramiekers - gebruikt gaat worden als buitenleslokaal, buitentheatertje of zo maar een plek om even te verpozen. Bij het palenplan zijn nog een vuursteenwerkplaats, depressies (leemkuilen) en een markering van een moestuin geduid.

Ook gezellig samenzijn

Voor de wandeling serveerde Belissimo aan de wandelaars een kopje koffie met een nonnevot. Na afloop, omstreeks 16.30 uur, werd eveneens bij Belissimo onder genot van een drankje extra informatie gegeven over het monument Bandkeramiekers en over de vuursteenbewerking. Maar het was bovenal gewoon gezellig om samen na te babbelen over deze middag.

Nadere info Bandkeramiekers

Dit monument geeft een beeld van hoe een huiserf er in de Bandkeramische tijd uit heeft gezien. Er is met maaskeien een huisplattegrond van een Bandkeramische woning nagebootst. Deze huisplattegrond, groot 5x16 meter, is hier in 2013 daadwerkelijk opgegraven en dateert uit ca. 5.000 voor Christus. Het hele erf was ca. 1500 m² groot. De Bandkeramiekers waren boeren, zij verbouwden hun eigen graan en hadden gedomesticeerd vee. Maar ook hebben zij nog wel gejaagd en gevist. Het vee werd buiten gestald. De langwerpige depressies

langs de huisplattegrond zijn leemkuilen (zgn. Längsgruben), waaruit de bandkeramische boeren de leem haalden waarmee zij de vlechtwerkwanden van hun huizen dichtsmeerden. In deze kuilen wroetten varkens en verzamelde zich nederzettingsafval. Naast kleine akkertjes aan de rand van de gehuchten, ingezaaid met emmertarwe en eenkoorn, lagen dichterbij de huizen omheinde moestuinen, met onder andere linzen en erwten. Deze moestuin is nagebouwd met een afzetting van wilgentenen. Dikke eiken,

linden en iepen werden als bouwhout en brandhout gebruikt. Wilde appels en hazelnoten werden ontzien, dat was immers goed voedsel. Ook is op de site een vuursteenwerkplaats uitgebeeld. [GvS]

Activiteitenkalender

MEI

wo	02	20.00	N	Bestuursvergadering
za	05	09.30	L	WGF - Nader te bepalen
di	08	20.00	N	WGV - Avondwandeling
do	10		L	WGV - Hemelvaartweekend t/m 13 mei - Alde Faenen, Friesland
za	12	09.30	L	WGNB - Snoeien op nader te bepalen plek
di	15	19.30	N	Basiscursus vogels - Les 7: theorieles 4
za	19	09.00	L	Basiscursus vogels - Les 8: excursie 4, op nader te bepalen locatie
za	19	14.00	N	Jekerdal-scharrelkids - Thema: Bomen, nesten en vogels
di	22	20.00	L	WGF - Jeker richting België
za	26	08.00	L	WGV - Excursie, locatie nog nader te bepalen
zo	27	?	L	Excursie ENCI-groeve - info volgt op website en e-mailservice (zie pag.8)

WGV = Werkgroep Vogels
WGF = Werkgroep Flora
WGNB = Werkgroep Natuurbeheer

JUNI

za	02	09.30	L	WGF - vanaf Kanne langs de Jeker
wo	06	20.00	N	Coördinatorenoverleg/Bestuursvergadering
za	09	09.30	L	WGNB - Snoeien op nader te bepalen plek
di	12	20.00	N	WGV - Bijeenkomst
wo	20	20.00	L	WGF - Sint Pietersberg
za	23	14.00	N	Jekerdal-scharrelkids - Thema: Bomen, water en dieren
za	23	22.15	L	Nationale Nachtvindertelling - weide naast Fort St. Pieter (zie pag.8)
zo	24	08.00	L	WGV - Excursie, locatie nog nader te bepalen
ma	25	19.00	L	Avondnatuurvierdaagse - Groene Loper zuidelijk deel (zie pag.8)
di	26	19.00	L	Avondnatuurvierdaagse - Groene Loper noordelijk deel (zie pag.8)
wo	27	19.00	L	Avondnatuurvierdaagse - Tapijnkazerne (zie pag.9)
do	28	19.00	L	Avondnatuurvierdaagse - Hoge en Lage Fronten (zie pag.9)

JULI

wo	04	20.00	N	Bestuursvergadering
za	07	09.30	L	WGF - Meertensgroeve
di	10	20.00	N	WGV - Bijeenkomst
zo	15	11.00	L	WGNB - Snoeien bij torenmolen Gronsveld i.v.m. 400-jarig bestaan molen
wo	18	20.00	L	WGF - Borgharen
za	28	08.00	L	WGV - Excursie, locatie nog nader te bepalen

AUGUSTUS

za	04	09.30	L	WGF - Hocht erbampd
za	11	09.30	L	WGNB - Snoeien op nader te bepalen plek
di	14	20.00	L	WGV - Pimpelmezen-avond op nader te bepalen plaats
wo	22	20.00	L	WGF - Hoge Fronten
zo	26	09.00	L	WGV - Excursie, locatie nog nader te bepalen

SEPTEMBER

za	01	09.30	L	WGF - Lage Fronten
za	01	14.00	N	Actieve leden-dag in de Natuurtuinen Jekerdal
za	08	09.30	L	WGNB - Snoeien op nader te bepalen plek
di	11	20.00	N	WGV - Bijeenkomst
di	18	20.00	N	WGF - Determineren
wo	19	20.00	N	Cursus Bomen - Lespakket 3: zaden en vruchten
za	22	09.30	L	Cursus Bomen - Lespakket 3: zaden en vruchten excursie vertrek NT
za	22	14.00	N	Jekerdal-scharrelkids - Thema: Bomen en vruchten
zo	23	?	L	Sterwandeling Regio Maas & Mergelland - zie pag. 9
za	29	09.00	L	WGV - Excursie, locatie nog nader te bepalen

N = de activiteit vindt plaats in de Natuurtuinen Jekerdal - Drabbelstraat 7
 L = de activiteit vindt plaats op locatie
 Kijk voor meer info op ivn.nl/afdeling/maastricht

**Parkeer voor Natuurtuinen s.v.p. aan de Mergelweg.
 Boete parkeren in de Drabbelstraat: € 70,- !!**

Logboek werkgroepen

Werkgroep Publieksactiviteiten

Zondag 19 november - Ommetje Geulle aan de Maas

"We nemen je mee in het ommetje door het veranderend landschap van Geulle aan de Maas en bewegen mee in haar historie. De verandering van strategische plaats naar stiltegebied laten we je ontdekken en meebeleven."

Deze tekst intrigeerde mij om, met 47 anderen, op 19 november deel te nemen aan het Ommetje Geulle aan de Maas, georganiseerd door IVN Maas-tricht. Dit in het kader van het jaar van het Ommetje. Een door IVN-Landschapsgidsen Tos Heuts en Wil Lemmens begeleide wandeling door Geulle aan de Maas. Het Ommetje is ontstaan als eindopdracht voor de opleiding tot IVN Landschapsgids voor beide gidsen in 2016. De wandeling van 3,8 km voert langs allerlei plekken van historisch en landschappelijk belang en laat zien hoe mens en natuur dit dorpje en haar omgeving zo mooi hebben gemaakt. Een aanrader voor elke toerist, maar zeker ook voor geïnteresseerde Geullenaren van boven en onder. Ik woon zelf in Geulle aan de Maas en meende wel veel zo niet alles te weten over "mijn" dorpje. Niets is minder waar. Het was een nieuw ontdekkingsreisje. Van café Auwt Gäöl via de Mariakapel, het kasteel, de St Martinuskerk, het Kerkplein, de Oude Broekgraaf en het gerestaureerde bakkes (bakhuis) voert het ommetje via het kanaal met z'n gekandelaberde Canadassen naar het door Maas en Grensmaaswerken gecreëerde natuurgebied. Uiteraard word je onderweg op de hoogte gebracht van allerlei leuke en interessante wetenswaardigheden over natuur, cultuur en historie. De manier van gidsen, door in plaats van een monoloog steeds de dialoog met de mensen in de groep aan te gaan, gaf extra cachet

aan de wandeling. Ook de werkopdracht met stenen uit het 'oude' en nieuwe stroomgebied van zowel de Oost als West-Maas, zoals Lydietsteen en 'Maasei', maakte het voor mij extra interessant. Kortom echt een aanrader voor allochtoon, autochtoon en ook Sjengen. Het IVN heeft het ommetje op schrift gesteld, zodat je niet noodzakelijkerwijs een gids nodig hebt, maar een goede gids – en we hadden er twee – geeft natuurlijk duidelijk meerwaarde. Het ommetje is ook voor minder validen met een kleine aanpassing mogelijk en is ook dan nog altijd meer dan interessant. "We nemen je mee in het ommetje door het veranderend landschap van Geulle aan de Maas en bewegen mee in haar historie", zo staat het in het woord vooraf in de folder. Geen woord van gelogen, meer dan de moeite waard. [MM]

Zondag 14 januari - Nieuwjaarswandeling

Op zondag 14 januari hebben wij ons als IVN Maastricht gepresenteerd met de jaarlijkse Nieuwjaarswandeling.

De route van de wandeling was dezelfde als bij de Sterwandeling en startte bij Châlet D'n Observant. Via de Duivelsgrout zijn we overgestoken naar Château Neercanne waar een glas Glühwein werd aangeboden. Daarna weer terug naar de Pietersberg en het Châlet. Onderweg hebben de diverse werkgroepen hun programma toegelicht. Met ongeveer 60 deelnemers was dit weer een zeer geslaagde wandeling. [IK]

Zondag 25 maart - Ommetje stadsnatuur

Op zondag 25 maart staan 30 deelnemers klaar op de parkeerplaats aan de Cabergerweg voor het ommetje Stadsnatuur. De gids is Rob Jansen die dit ommetje zelf heeft ontwikkeld. Na een inleiding over het project stadsnatuur en het leefmilieu in een stad gaan we op pad. Als eerste lopen we door het nieuwe Frontenpark en kijken naar een oude muur van de vestingwerken. Het is warm en zonnig en de muurhagedissen laten zich goed bekijken. We zien in kort tijd 10-15 exemplaren. Daarna lopen we de hoge Fronten in. De deelnemers verwonderen zich over de mooie natuur, zo dicht bij het centrum van de stad. De tocht gaat verder richting de binnenstad. We staan stil bij de tuin van het voormalige klooster de Beyart, iets verder zien we een stuk van de oude stadsmuur. Daarna voert Rob ons langs de rafelrand van de stad aan de Maasoever. Verder gaat het naar het Bassin en het Boschstraatkwartier. Het is niet echt een toeristische route, maar de deelnemers genieten van de verhalen en weetjes van Rob. Heel toepasselijk eindigen we bij het Eiffelgebouw van de voormalige Sfinxfabrieken om te zien hoe oude gebouwen een moderne invulling krijgen. Voor de liefhebbers is het vandaar niet ver naar de terrassen van de Markt. [CP]

Werkgroep Jeugd

Jekerdal-scharrelkids

Zaterdag 20 januari - Tuinvogeltelling met de Jekerdal-scharrelkids

Wat was het knus om samen pinda's te rijgen voor de vogels terwijl het buiten steenkoud was. We gingen tuinvogels leren herkennen via een spel, zoekkaarten en in de Natuurtuin zelf. Dertien verschillende soorten vogels hebben we geteld en zelfs een dodaars in de Jeker, vanuit de Natuurtuin gezien. Ook de aalscholver en blauwe reiger horen daar thuis, want de Jeker heeft weer vissen en is dus schoner geworden. Ook een leuke waarneming is de putter, deze trok naar de zaden die in de winter nog aan de planten zitten. Daarom is het beter om pas na de winter uitgebloeide planten op te ruimen. De overige vogels waren echte tuinvogels.

zwartekraai 3-1	blauwreiger 1
roodborst 1	koolmees 2-2
aalscholver 2	houtduif 1
merel 2 - 1	vink ♀ 1
ekster 3-1	
dodaars 1	
putter 2	
pimpelmees 2	
winterkoning 1	

De Scharrelkids worden bomenexpert

We hebben nu twee bijeenkomsten over bomen gehad en wat is het leuk om met bomen aan de slag te gaan, steeds met een andere relatie tot de boom. Het loopt ook een beetje parallel aan de bomencursus voor volwassenen, we gebruiken dezelfde materialen.

Vrouwelijke bloem hazelaar

Tak slangenboom

Boom

De eerste bijeenkomst ging over bomen in de winter. We kleeadden de bomen (stammetjes) aan met de bijbehorende takken met knoppen. Uit de 40 soorten takken hebben de Scharrelkids de goede 8 bij elkaar gevonden, knap hoor! Na iedere bijeenkomst vullen de Scharrelkids zelf hun certificaat in met een leuke tekening over die dag.

De tweede activiteit ging over groei, dus allerlei houtschijven werden op leeftijd gelegd, ringen werden geteld, zelfs een schijf van 130 jaar oud. Buiten keken we welke bomen al uit liepen. Maar

helaas was het berenkoud, waren de bomen nog in winterslaap en hoorden we de sapstroom nog niet lopen met de stethoscoop. Wel al een enkele gele kornoelje en hazelaar in bloei, goed voor de eerste bijen. Gelukkig konden we nog bladeren, die bij de stammetjes horen, vinden. Nu is de boom weer een stukje verder aangekleed. Later nog de bloei en de vruchten. [TdJ]

Werkgroep Flora

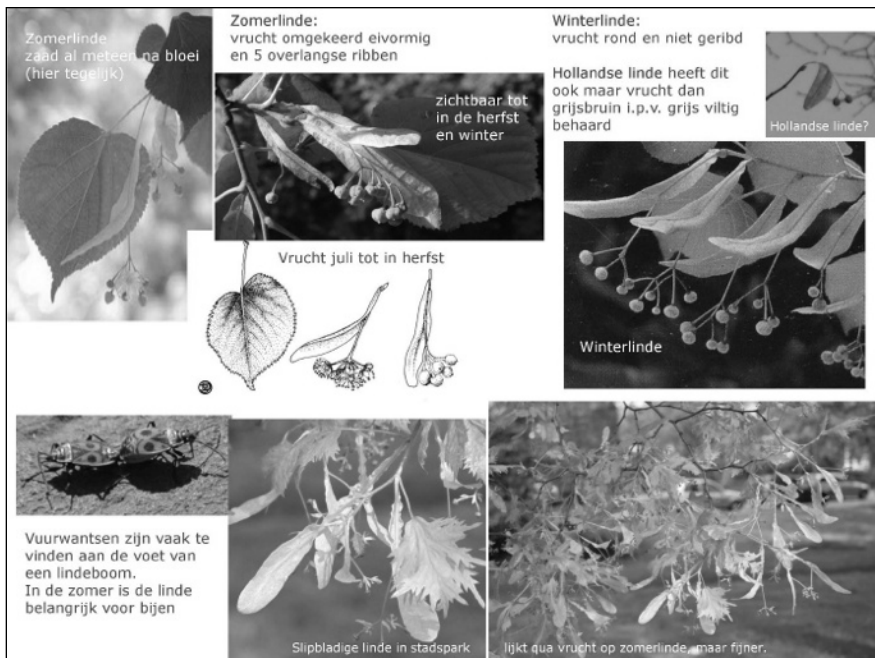

Zaterdag 2 december - Waldeckpark

Het Waldeckpark is onder andere bekend door het sneuvelen van d'Artagnan, een van de mousquetaires du roi, tijdens het Beleg van Maastricht (1673). Het park is vernoemd naar het bastion Waldeck dat waarschijnlijk vanwege dit beleg is aangelegd ter versterking van de buitenwerken aan de zuidwestzijde van de stad. Het park zelf is pas in 1921 als een uitbreiding van het stadspark gerealiseerd, naar een ontwerp van de Haarlemse tuinarchitect Leonard Springer.

We beginnen onze wandeling tegenover café Tramhalte en staan stil bij de oude monumentale bomen die hier staan. De eerste boom die we bekijken is de Kaukasische vleugelnoot (*Pterocarya fraxinifolia*). Op de grond vinden we een aantal stelen met vleugelnooten zodat we de vleugelnootjes goed kunnen bekijken. De vleugelnooten zitten aan lange stelen, maar wel onregelmatig. Een boom die wat verderop staat met geel gekleurde bladeren is een vrouwelijke Ginkgo biloba met vruchten. We weten van de ginkgo die bij de volière in het Henri Hermanspark stond, dat Chinezen de vruchten verzamelen en van de grote pitten/noten die in de vrucht zitten soep maken. De vruchten zelf stinken nogal (hondenpoep/zweetvoeten). We lopen door het rozenlaantje en vragen ons af of de lindes die hier naast staan de zomerlinde, winterlinde of de Hollandse linde zijn. Het blad is erg klein dus de zomerlinde is onwaarschijnlijk, maar het blad is wel zacht behaard wat kenmerk is van de zomerlinde. Op de zaden zijn vaag 5 ribben waar te nemen, maar we weten even niet meer bij welke linde dit hoort (staat niet in de flora die we gebruiken). Ook het aantal zaden aan een trosje maakt uit. Uiteindelijk besluiten we dat dit waarschijnlijk toch een exemplaar van een winterlinde is. Tineke vult later aan dat de zomerlinde veel wortelopslag heeft en geribde vruchten. De winterlinde heeft dit niet. Vrucht van de winterlinde is rond, grijsviltig en niet geribd. Hollandse linde lijkt hierop maar is bruinig. Ze geeft wel aan dat kruisingen moeilijk te onderscheiden zijn en dat het aantal zaden aan een trosje nog onduidelijker is als kenmerk, omdat dit vaak niet klopt. Het zou dus om een kruising kunnen gaan.

Desiree ziet een eekhoorn wat verder op in de bladeren scharrelen. In de herfstkleuren is deze bijna niet te zien. We zien een acacia die ook wel witte robinia wordt genoemd, maar eigenlijk is het een Robinia Pseudoacacia. Een haagbeuk groeit een beetje raar uit het talud. Ton legt uit dat de jaarringen bij een haagbeuk dicht op elkaar zitten waardoor de ouderdom aan de hand van de dikte van de stam niet gemakkelijk te bepalen is. We zien veel zaailingen van de Noorse esdoorn en de moederboom. Pieter en ik zien ook nog bloeiend Robertskruid. We lopen wat naar boven en op een kruispunt van paden staat een lampionboom

(*Koelreuteria paniculata*) die volgens het bomenboek van Ton lantaarnboom heet, maar dat laatste is waarschijnlijk een vertaling uit het Engels. Lampionboom is de Nederlandse benaming. We lopen verder langs de muur van het zwembad richting Bisschopssingel. Nadat we Pieter omstandig hadden uitgelegd dat de doodsbendeboom toch echt in een ander deel van het park te vinden is, lopen we tegen een exemplaar aan. De stelen van de bladeren zitten als een hand bij elkaar en als de bladeren afgevallen zijn dan houd je een skelethand over. Vervolgens stuiten we op een paardenkastanje die we eerder hebben gezien naast de Stayokay. We weten de naam niet meer precies en komen op iets als smalbladige kastanje. We missen dan Tineke die dit waarschijnlijk meteen geweten zou hebben. Na een speurtocht thuis kom ik op de *aesculus hippocastanum* 'laciniata' wat vertaald de slipbladige paardenkastanje is, maar zoeken op slipbladig levert geen treffers op. Tineke bevestigt dit later en stuurt slides van haar bomencursus mee. De Laciniata is op meerdere plaatsen in het park geplant o.a. de 130 jaar oude slipbladige kastanje bij de Stayokay naast de goudappels. En inderdaad, Pieter had gelijk; je hebt paardenkastanjes of tamme kastanjes dus niet alleen maar kastanje. Dit is ook een paardenkastanje. Een esdoorn met een aparte bladvorm determineren we als zilversdoorn. We hebben niet goed naar de onderkant van het blad gekeken - dat volgens Tineke zilverschachtig is - maar de bovenkant was geel tot rood gekleurd.

In de discussie over de lindebomen is ook de Krimlinde gevallen die vaak in parken wordt aangeplant. Een kenmerk van een Krimlinde is dat de stam heel lang omhoog gaat en dat de takken dan meer naar beneden hangen en hier staat

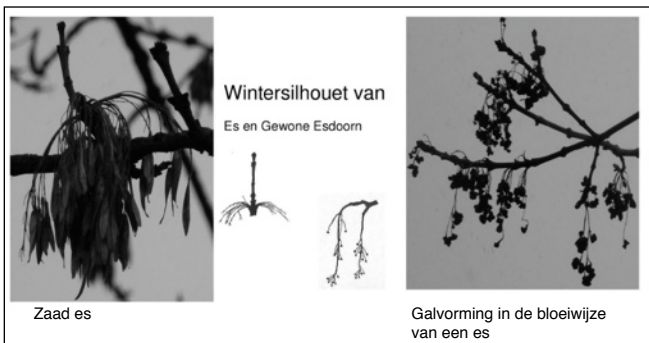
een mooi exemplaar met al deze kenmerken. Tineke vult nog aan dat deze lindes minder last van bladluizen hebben. Nu, als boom zonder bladeren, zien we aan de zaden dat het om een linde gaat. We zien nog drie haagbeuken naast elkaar en wat struiken zoals een laurierkers. In het grasveld staat een jonge eik waarvan de bladvorm lijkt op dat van een Hongaarse eik, maar dit blad heeft een steeltje en dat van de Hongaarse niet. Bijzonder nog is dat we in het grasveld een sierpeer zien die kleine peertjes krijgt. Het gaat om de wilgbladige peer (*Pyrus salicifolia*) omdat de blaadjes lijken op die van een wilg. We hebben het nu zo koud gekregen dat we de weg oversteken en in de Tapijn Brasserie koffie (met voor sommigen vlaai) en warme chocomel gaan drinken. Hierdoor hebben we de honingboom Harry van Haaren overgeslagen, een ent van de oude aan de overkant, en de monumentale Amberboom (op lijst van monumentale bomen) langs de Tongerseweg. Dat komt dan een volgende keer. [IK/TdJ/PT]

Donderdag 14 december - Kerstbijeenkomst

Vanwege de donderdag was de bijeenkomst niet in de Natuurtuinen maar bij Irma thuis. Susanne had gezorgd voor kerststol en roomboter, Enne en Inge hadden walnoten meegebracht en Irma had de glühwein gemaakt. Ton had twee grote manden met snoeisel meegenomen van allerlei coniferen en andere struiken. Hoewel we al enkele jaren in deze bijeenkomst de kerstboom en andere sparren en dennenbomen proberen te determineren is het toch steeds weer een uitdaging. We hebben ons bezig gehouden met een aantal *Picea* soorten zoals *Pungens glauca* (blauwspar), *Abies* (fijnspar) en *Pungens* - dat een zaailing van de blauwspar is - maar niet soort echt omdat de echte blauwsparren geënt worden. Tot het geslacht van de zilverspar (*Abies*) horen verder de *Abies Grandis* (reuzenspar) en de *Abies Koreana aurea*. Dit is een kruising tussen de *Abies Koreana* en *Abies Nordmanniana*. Zilversparren zijn te herkennen aan de zilverachtige lengtestreep op de achterkant van de naald. Verder had Ton twee ceder soorten bij zich: de *Cryptomeria Japonica* en *Elegans* en een Hemlockspar (*Tsuga*). Ook hebben we de cipressen leren kennen: de *Chamaecyparis* (schijncipres) *Lawsoniana lutea* die te herkennen is aan de hangende toppen (maximale hoogte 11 meter) en de *Chamaecyparis Ellwood* die meerstammig is en 4-5 meter hoog wordt. Omdat Ton ook ander snoeimateriaal had meegenomen zoals hulsttakken met rode besjes (dus de vrouwelijke variant), heeft iedereen genoeg takken mee naar huis genomen om deze als versiering op te hangen. Ikzelf heb er een krans van gemaakt en aan mijn voordeur gehangen. [IK]

Zaterdag 6 januari - Mgr. Nolenspark

Vandaag gaan we het Monseigneur Nolenspark bekijken. We vertrekken bij de Universiteitsbibliotheek en lopen langs het gedenkteken voor de omgekomen Franse vluchtelingen tijdens de Eerste Wereldoorlog met als opschrift: "ILS S'ENDORMENT EN PARLANT DU RETOUR AU PAYS". Net voor de Jeker blijven we staan bij een boom. Is het een esdoorn of een es? We bekijken de overgebleven 'riemels' aan de takjes, de knoppen en de bast. Het is moeilijk maar uiteindelijk besluiten we dat het een es moet zijn vanwege de eindknoppen aan de takjes

Allemaal bolsters met noten

Tamme kastanje, vrucht met veel scherpe stekels

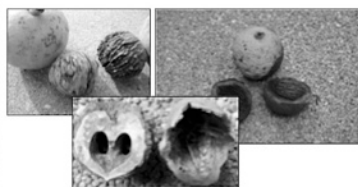
Zwarte noot, vrucht behaard, noot dik gerimpeld en kleverig

Walnoot, vrucht is glad

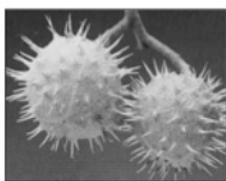
Tamme kastanje eetbaar in oktober

Zwarte noot (links) en Walnoot/Okkernoot (rechts). De noten van de Zwarte noot zijn eetbaar, maar niet zo lekker als de Walnoot/Okkernoot

Witte paardenkastanje

Witte paardenkastanje vrucht met lange stekels

Rode paardenkastanje vrucht zonder lange stekels

die duidelijk de vorm hebben van een bokkenpoot. Aan de overkant van de brug over de Jeker staat wél een esdoorn en wel een vederesdoorn. Ook met friemeltjes maar zonder bokkenpoot! Als we langs het beeld van musicus Henri Hermans het Nolenspark inlopen kunnen we de ginkgo al ruiken. De rottende vruchten op de grond ruiken namelijk naar hondenpoep! In het park zien we een slipbladige linde en een honingboom. Het is niet koud voor de tijd van het jaar en de krokussen, narcissen en sneeuwkllokjes komen al bijna uit. Een hazelaar staat volop in bloei. De mooie rode, vrouwelijke bloeiwijze van de hazelaar is ook te zien. Verderop ontdekken we paardenkastanjes, een mispel en een winterlinde die niet goed geënt lijkt. De paardenkastanjes zijn de rode paardenkastanje omdat de knoppen niet kleverig zijn zoals bij de witte paardenkastanje. Ook zien we meerdere doodsbeenderbomen met kale takken

die lijken op beenderen of een gewei (en wordt daarom ook wel hertengewei-boom genoemd). De lange, rechte afgevalen bladstelen liggen onder de boom. De boom komt oorspronkelijk uit Noord-Amerika en de indianen maakten koffie van de zaden. We lopen verder en zien een goudappel met vijf 'appels' in de boom en drie grote, zwarte walnotenbomen. De opengesprongen noten op de grond lijken net op uiltjes! Verderop zien we een tulpenboom waarvan de bloemen samen een 'tulp' vormen. Van de afgevalen bloemen kunnen we nog een tulp maken. We lopen verder richting het vijftjertje bij rondeel Haet ende Nijt en zien ineens twee bomen

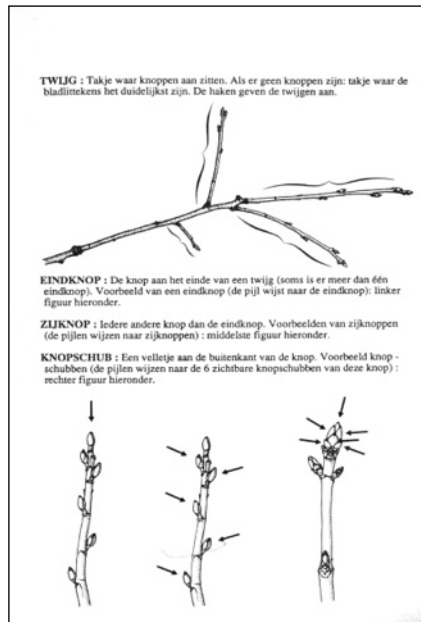
die de meesten van ons niet kennen. Volgens Tineke gaat het om een katsura (*Cercidiphyllum japonicum*) en een schijnbeuk (*Nothofagus obliqua*). De Kaukasi-sche vleugelnoot verderop, met zijn lange trossen met vruchten, waar 2 schut-bladen omheen zijn gevormd als een soort vleugels, kennen de meesten van ons wel. Net voor Poort Waerachtig staat er aan de rechterkant nog een vaantjes-boom maar voor de 'vaantjes' zullen we in de zomer moeten terugkomen. We hebben inmiddels koude voeten gekregen en gaan snel door naar café Forum voor koffie!

[PT]

Dinsdag 16 januari - Knoppen

Het determineren in de winter is moeilijker, omdat er geen bladeren en bloemen aanwezig zijn, met enkele uitzonderingen van de winterbloeiers zoals een *Viburnum bodnense* 'Dawn' (gelderse roos), *Hamamelus intermedia* 'Diana' (toverhazelaar), *Erica carnea*, *Helleboris niger* (kersroos), *Hedera helix* (klimop) en nog enkele. Maar met de knoppen aan de bomen en heesters is het wel mogelijk. Zij onderscheiden eindknoppen en zijknoppen. Zijknoppen worden verdeeld in okselknoppen, die in de bladoksels staan en toevallige knoppen die op willekeurige plaatsen ontstaan. Nu kunnen er in een bladoksel een of meerdere knoppen ontstaan. Als er meer zijn onderscheidt men hoofd- en bijknoppen, b.v. bij de *Lonicera* (kamperfoelie) en de *Sambucus* (vlier). De knoppen kunnen vrij liggen of in de stengel ingezonken b.v. de *Robinia* (acacia), ze kunnen naakt zijn of bedekt; in het laatste geval heeft de knop knopschubben. Deze knopschubben zijn vervormde bladeren, bladstelen en steunbladeren. Bij de *Aesculus carnea* (paardenkastanje) vind je aan de bovenste knopschubben nog kleine blad-schijfjes. Ook de stand van de schubben is als die van de bladeren. Staan de bladeren kruisgewijs, dan staan ook de schubben zo. Tenslotte onderscheiden we nog bloeiknoppen, bladknoppen en gemengde knoppen. Hierin zitten de bladeren en takken voor het volgend jaar opgesloten, nog lang niet volledig. De knoppen worden beschermd voor de winter; naakte knoppen zijn sterk behaard, waardoor de verdamping beperkt wordt. Bedekte knoppen hebben soms beharing, vooral vaak een leerachtig oppervlak. Ook zijn ze wel bedekt met knoplijm, die kleverig is, zoals bij de paardenkastanje. Als de knop in het voorjaar uitloopt, vallen de knopschubben af en laten op de tak littekens na, net als de bladeren. Aan het aantal kun je de ouderdom van een tak bepalen.

[TC]

Zaterdag 3 februari - Millenniumbos

Nog vóór de vorstperiode intrad én met in mijn achterhoofd het "verse" verhaal over de opwarming van de aarde, dat ons werd voorgeschoteld met harde, niet mis te verstane cijfers op de Actieve Ledendag IVN Limburg, toog de floragroep op 3 februari jl naar het Millennium bos. Op het plateau aangekomen ging mijn fantasie met mij aan de haal: ik zag de bewoners van toen heen en weer lopen, daar waar nu met maaskeien het "langhuis" van de Bandkeramiekers is afgebakend. Dit is een dorp geweest van 6-8 huizen; de eerste bewoning in het Limburgse land (5250-4900 v. Chr.). Centraal staan 20 Beuken in een ronde, die symbool staan voor de voorbije 20 eeuwen van onze jaartelling (uit de folder 'Ommetje Wolder'). Behalve de 20 Beuken zagen we de Boswilg (gele knop), de Linde (rode knop), een Kers, een Appel, de Sleedoorn, de Hollandse iep, de Esdoorn. Verder: Kluwenhoornbloem, Bereklaauw, Paarse dovenetel, Ereprijs, Stinkende gouwe, Duizendblad, Canadese fijnstraal, Goudsbloem, Sneeuwkllokjes, Speenkruid, Gevlekte aronskelk, Paardebloem. Van de snoeiers in de wijngaard van Neercanne hebben we gehoord hoe en wanneer de druivenstokken gesnoeid worden. En we zijn door de moestuin van kasteel Neercanne gelopen, waarna we toe waren aan iets warmes in de plaatselijke horeca. [EB]

Dinsdag 20 februari - Determineren

Vanavond gaan we bij Ton thuis subconiferen determineren. Hij heeft een verzameling takken klaarliggen en wij moeten proberen om deze met behulp van boeken en binoculairs op naam te brengen. Vooral het verschil tussen coniferen en subconiferen is lastig.

Van elke soort kan Ton uitleggen wat de kenmerken zijn. Bij de Juniperus soorten (jeneverbes) hebben de bladen zowel naalden en schubben. Een zaailing van een schubconifeer ontkiemt met naalden, daarna ontstaan pas schubben. Een Thuja occidentalis (Westerse levensboom) wordt 9 tot 15 meter hoog, afhankelijk van de grondsoort waar hij op groeit. Hij heeft een rechte kop. Bladen in net even iets fijnere, katachtige scheuten, met scherpe appelgeur, vaak geelachtig uitziend, onderzijde effen geelachtig, zonder wit. De schors is meer grijsachtig, de ribbels meer gekruist en smaller. Een Chamaecyparis lawsoniana (Californische cipres) wordt hoger; tot 40 meter en heeft een hangende kop, dit is een goede aanduiding tijdens een wandeling. De schors is rood tot purperachtig, de bladen zijn dofgroen. [TC]

*Als we onze kinderen het bos in laten gaan, zullen ze
volwassenen worden die het zullen beschermen.*

Dr. Qing Li

Werkgroep Natuurbeheer

Zaterdag 16 December - Boomgaard Lucien, Mesch

Niet doorgegaan wegens slecht weer.

Zaterdag 13 Januari - Perenboomgaard van Kasteel Borgharen

Onderhoud van oude perenbomen waarbij we te lange takken terugnemen, dood hout, kruisende takken en waterloten verwijderen. We snoeien met de telescoopzaag en schaar tot waar we kunnen reiken.

Presentiellijst: 5 personen; Stephan, Carlo, Jules, Dirk, en uit de buurt: Berry.

Zaterdag 17 Februari - Boomgaard van Lucien op de Mescherhei in Mesch

Lucien heeft een nieuwe knie en kan zelf niet meedoen. We zoeken hem na het snoeien op, thuis. We werden met koffie en vlaai ontvangen. Lucien was blij dat ondanks zijn afwezigheid de boomgaard toch gesnoeid is. Door het tweejaarlijks onderhoud zijn de bomen goed in model. De perenbomen hebben erg veel waterloten die eruit moeten. De everzwijnen hebben de wei flink omgewoeld.

Presentiellijst: 7 personen; Mientje, Stephan, Enne, Max, Nannie, Jules en Dirk.

Zaterdag 10 Maart - Boomgaard bij de heer Stoffor, Mesch

Samen met IVN Eijsden en andere vrijwilligers hebben we tijdens de "NL doet" dag pruimenbomen en enkele perenbomen gesnoeid op het landgoed de Waardhoff. Johan had een boomgaard van Staatsbosbeheer erbij gekocht. We hebben het achterstallig onderhoud van de perenbomen gedaan. Bij de kersenbomen was het achterstallig onderhoud dusdanig dat het werk was voor iemand met een kettingzaag. Rond twaalf uur was er sap met een broodje en kwam er zelf gemaakte soep. In totaal waren we met meer dan 20 personen

Presentiellijst: 7 personen; Jules, Max, Nannie, Dirk, Tineke, Stephan en Jules.

*De rijkdom van de mens is evenredig
aan het aantal dingen die hij met rust kan laten.*

Henry David Thoreau

Werkgroep Vogels

Zondag 26 november - WML-plas Heel

Deze zondag verzamelen we op de parkeerplaats bij de Geusselt. Het is bewolkt en er waait een koude wind. Kil herfstweer dus. Gelukkig is het wel droog. We rijden naar Heel en parkeren bij de WML-plas. We hebben een aantal vogels die we graag willen tegenkomen. Bij het raadplegen van waarneming.nl hebben we gezien dat er hier de afgelopen dagen onder andere krooneenden, appelvinken en geoorde futen gespot zijn. Vol verwachting klopt ons hart...

We zijn nog geen 50 meter van de auto's af of we zien een vogel in het topje van een boom. Forser dan een vink, kleiner dan een merel, stevig gebouwd. Zou het... snel de verrekijkers richten. Ja hoor, een appelvink! Dat is boffen. Zelfs de ervaren vogelaars onder ons zien de appelvink niet vaak. Ze zitten veel in de toppen van bomen, verscholen tussen bladeren. Horen doe je ze ook niet vaak, maar hun roepje klinkt een beetje als de alarmroep van de roodborst. Wat een mooi begin van onze excursie! We zien een aantal merels, een roodborst en een zanglijster of een koperwiek. Met de telescoop kunnen we snel zien dat het om een zanglijster gaat.

Een eerste blik op de WML-plas levert ons de aalscholver, kuifeenden, tafeleenden en krakeenden op. De tafeleenden zijn al mooi in broedkleed. Meerkoeten zijn duidelijk in de grote meerderheid. Plotseling zien we de mooie blauwe flits, de ijsvogel! Hij scheert met zijn rechte vlucht over het water, steekt de berm over en gaat in een bosje zitten. Er ontbreken langs de oever overhangende of uitstekende takken. Als hij weer vliegt, zien we hem boven het water bidden voordat hij duikt naar een visje. Wat een machtig gezicht, het doet zelfs denken aan een uit de kluiten gewassen kolibrie. We vervolgen ons pad langs de rand van de plas. We zien de fuut en zijn kleine broertje, de dodaars. In de berken vliegen groepjes mezen; kool- en pimpelmezen en later ook staartmezen. Een groep groenlingen landt in een prachtig oranje-geel gekleurde berk.

Even later zien we in de plas een zaagbek. Is het een grote of een middelste zaagbek? Zijn snavel is lang en heeft aan het uiteinde een naar beneden gericht puntje. Zijn borst is licht gekleurd, dat zien we als hij zich even opricht uit het water. Het gaat dus om een grote zaagbek. De middelste heeft namelijk een kortere, licht naar boven gekromde snavel en is donkerder op de borst. Er zwemt ook een waterhoen voorbij. Als we even staan te praten wijst Peter ons erop dat er voor onze neus een geoorde fuut te zien is. Snel zoeken met de verrekijker en hopen dat hij snel van zijn onderwaterduik weer boven komt. Daar is hij! Groter dan de dodaars, maar kleiner dan de gewone fuut. Met een kortere, iets omhoog

wippende snavel. In zijn winterkleed is hij licht- en donkergrijs terwijl de dodaars wat meer bruin- en crèmekleuriger is. In zomerkleed is de geoorde fuut nog indrukwekkender. Dan is zijn buik en flank kastanjebruin en de rug en kop zwart. Maar zijn rode ogen heeft hij het hele jaar door en die zijn heel mooi te zien door de telescoop.

We lopen verder langs de plas en ontdekken als we bij de punt aan zijn gekomen twee koppels *krooneenden*! Wat zijn die mooi! Voor mij een "lifer", het is de eerste keer dat ik ze zie. Wat zijn ze prachtig! Vooral de mannetjes; een mooi contrastrijke buik en rug met zwart, grijs en bruin, een heel opvallende koraalrode snavel en een schitterende, heel dichte oranje "helm" op hun kop. Daar kunnen we een hele poos naar kijken, zelfs in de koude wind. Tussen de eenden en meerkoeten zwemmen ook veel geoorde futen. Er komt nog een zeer licht gekleurde buizerd langs vliegen, achterna gezeten door twee zwarte kraaien. We draaien om en lopen terug richting parkeerplaats. Er vliegt een hele groep graspiepers voor ons, die we als ze neerstrijken in een berk mooi kunnen bekijken. We nemen nog een klein bosje mee en zien daar een gaai.

We sluiten deze zeer geslaagde excursie af in de 'Heere van Heel' met lekkere koffie (met een butterscotch likeur) en een broodje, nagenietend van de prachtige vogels die we vandaag gezien hebben. [JA]

Zaterdag 30 december - Oliebollenexcursie Eijsder Beemden

Traditioneel hebben we met de Werkgroep Vogels op de laatste zaterdag of zondag van het jaar een extra bijzondere excursie; de Oliebollenexcursie. Die gaat altijd naar de Eijsder Beemden. Iedereen die komt neemt iets lekkers mee: oliebollen, appelbeignets, zelfgemaakte worteltjestaart, warme chocomel, glühwein, Jägermeister, enz enz.

Op 30 december 2017 stonden we met goed gevulde rugzakken op de parkeerplaats van de Eijsder Beemden. Wat waren we blij dat het droog was. Na dagen regen en slechte voorspellingen hadden we het ergste verwacht. In het weiland naast de parkeerplaats zaten twee Nijlganzen, een Zwarte Kraai en een Ekster. Ik was mijn afvink-lijstje vergeten, dus moest ik de waargenomen soorten in de notities op mijn telefoon zetten. Niet altijd makkelijk met handschoenen aan...

Nog voordat we bij de eerste plas waren, vlogen er een Aalscholver en Kokmeeuw voorbij. In het verder vrij grijze landschap, viel de Grote zilverreiger aan de oever van de plas meteen goed op. De Blauwe reiger zagen we veel minder snel. Op het water zagen we de Knobbelzwaan, Krakeend, Meerkoet, Wilde eend, Kuifeend en Tafeleend. Richting de Maas lopend zagen we de Grote Cana-

dese gans over vliegen en op het water dobberde de Fuut. Aan de andere kant op de plas zagen we een Dodaars en er flitste een Winterkoning over een in het water hangende stronk. In de verte vloog een Buizerd. Ook de Merel en een hele groep Koolmezen waren in de buurt.

"Is dat nou....", hoorde ik Johanna naast me zeggen. "Wat? Wat zie je?" Ze tuurde door haar verrekijker naar de stronk in het water. Daar bewoog inderdaad iets. Ik kreeg het net in beeld toen Johanna zei: "Een Waterral! Ja, het is de Waterral"! Nu moet je weten dat we de Waterral in de Eijsder Beemden al regelmatig gehoord hebben (de Vogelbescherming omschrijft het geluid als het gegil van een speenvarken). Maar er een zien, dat is een ander verhaal. Waterrallen lijken een beetje op Waterhoentjes. Ze hebben echter een langere snavel en zijn met hun grijze buik en bruinige rug erg goed gecamoufleerd. Daarnaast leiden ze een teruggetrokken bestaan. Foeragerend in het riet is hij maar zelden te zien. Voor ons als vogelaars dus best een mooie waarneming zo op de valreep in 2017. Bijna iedereen heeft de Waterral even kunnen bewonderen voordat hij weer in het riet verdween. Voordat we bij ons 'picknick-uitkijk-punt' arriveerden, hebben we de Roodborst, de Houtduif en een grote groep Putters kunnen bewonderen. Het waren er zeker 25, heen en weer vliegend tussen een aantal bomen en de kaardenbollen niet ver van ons vandaan. Wat een prachtig schouwspel met die mooie rode voorhoofden en gele vleugelpunten. Daar zou ik uren naar kunnen kijken. Ik had spijt dat ik mijn fototoestel met telelens niet naast de warme chocomel had gepropt...

Bij het bankje op de landpunt hebben we met zijn 15-en genoten van alle heer-

lijks dat we bij ons hadden en natuurlijk van elkaars gezelschap. Samen vogels kijken is meer dan alleen met een verrekijker naast elkaar staan, dat is zeker. Helemaal voldaan hebben we de terugweg aangevangen. Een formatie Grauwe ganzen vloog over en naast de Groenling en de Pimpelmees was het vooral de IJsvogel die ons in de laatste 5 minuten van deze excursie in zijn ban hield. De 'blauwe flits' was een waardige afsluiter voor deze heerlijke excursie en een prachtig vogeljaar! [JA]

Zaterdag 31 maart - Itteren

Op zaterdag 31 maart staat een groep van 14 enthousiaste werkgroepleden klaar voor een excursie langs de Maas bij Itteren. De weergoden zijn ons gunstig gezind, een lekker zonnetje en goede temperatuur. Al kort voor we de bestemming bereiken spotten we een torenvalk die vlakbij in een boom naar een prooi aan het zoeken is. We ontmoeten de groep en vertrekken richting Maas. Nog voor we goed en wel op pad zijn hebben we de eerste soorten al gespot. We horen de groenling, de tijftjaf, pimpelmezen en heggenmussen die we in de hagen ook zien. Bij de Maas aangekomen zien we een grote variëteit aan watervogels, waaronder de bergeend, dodaars, fuut, grauwe ganzen, Canadese ganzen, knobbelzwaan, kleine mantelmeeuw, kokmeeuwen, krakeenden, kuifeenden en slobbeenden. In de bomen aan de overkant bij de Hochterbampd zien we de aalscholvers en blauwe reigers die in de bomen hun nesten aan het bouwen zijn. Al turend door de telescoop komt er een ijsvogel door het beeld gevlogen. Terwijl we op de dijk staan te turen zien we dat een grote groep kinderen en volwassenen zich een stukje verderop verzamelt. Een geweldige groep die vandaag aan de slag gaat om weer een stuk Maasoever van zwerfvuil te ontdoen. Voor ons echter reden om er even de pas in te zetten en deze groep voor te blijven. We horen boven het veld een veldleeuwerik, die we daarna ook zien vliegen, een teken dat de lente nu echt begint. Tegelijk komt over de Maas een grote zaagbek overgevlogen. Ook zien we een grote bonte specht overvliegen en in een kale boom landen. Niet veel later vinden we in een kale boom langs een greppel een *roodborst-tapuit* die ons duidelijk in de gaten houdt. Zou ze ergens een nest hebben? We zien nog een groep wintertalingen op de Maas, weer een grote zaagbek, tafeleenden, en een groep putters die ons luid kwetterend voorbij vliegt. Als klap op de vuurpijl zien we een mannetje *blauwborst* rondhuppen en even daarna ook het vrouwtje. Een fantastische afsluiting van weer een heerlijke vogelochtend. We sluiten de ochtend zoals te doen gebruikelijk af bij de Brigidahoeve met een kop koffie en een stuk oma's vlaai. We bekijken elkaars foto's en nemen de lijst met waarnemingen door: 36 soorten deze ochtend. Het weekend is goed begonnen! [CW]

In de kijker: Natasja Kisters

Vertel eens over jezelf, wie ben je en wat doe je?

Mijn naam is Natasja Kisters, ik ben 43 jaar geleden geboren in het kleine dorpje Roosteren en woon al circa 22 jaar in Maastricht. Ik heb (vind ik zelf) een van de leukste beroepen die er bestaan; ik ben biologische veiligheidsfunctionaris voor de Universiteit Maastricht (UM) en het Academisch Ziekenhuis Maastricht (azM). In deze functie zorg ik dat alles volgens de regels gaat bij het gebruik van genetisch gemodificeerde organismen (vanaf nu 'beestjes') in het onderzoek op de UM en het azM. Dus ik vraag vergunningen aan om met deze beestjes te mogen werken, geef voorlichting en onderwijs aan mensen die met deze beestje gaan werken, doe controles op deze vergunningen, en op de andere regels, ben betrokken bij de verbouwingen van de laboratoria waar met deze beestjes gewerkt gaat worden enzovoort enzovoorts. Geen dag is het zelfde en bijna geen dag verloopt zoals ik van te voren gepland had!!

De liefde voor de natuur is me met de paplepel ingegeven. Voor wie Roosteren niet kent; een heel klein dorpje gelegen tussen de Maas en het kanaal ter hoogte van Maaseik. Buiten een voetbalveld, een kleine sporthal, een nog kleiner schooltje is er vooral heel veel groen (43 jaar geleden een stuk meer dan nu) en verder is er niet veel te beleven.

Weekenden bestonden dus uit lange wandelingen langs de Maas. Mijn vader kent zo ongeveer elke struik, boom, (on)kruid, kever en zoogdier bij naam (raar maar waar, vogels waren en zijn nog steeds niet zijn sterkste kant) dus het waren bijna altijd "excursie"-achtige wandelingen. Als 4/5 jarig meisje kon ik de eik, berk, pissebed, vlinder, weegbree, "rood met witte stippen paddestoel" feilloos herkennen. Ultieme uitstapjes waren voor mij destijds met pap op de fiets naar de Maas om te vissen. Niet dat ik dat vissen leuk vond, integendeel; blinde paniek als de

dobber onderging. Maar het zitten op de viskorf, met de voetjes in de maas staan te bewegen zodat de bodem wat werd omgewoeld en de kleine grondeltjes aan het haakje van pap's hengel hapte, de wind die door de struiken ging, het fluiten van de vogeltjes en de eendjes op het water vond ik fantastisch. Ik kon heel wat tijd stil op die viskorf zitten te genieten van de omgeving (diegene die me kennen weten dat een poos niet praten niet mijn allersterkste kant is ;-).

Hoe lang ben je al lid van de VWG en waarom ben je destijds lid geworden?

Het wordt een beetje saai maar ook ik heb de inmiddels de beroemde vogelcursus van Henny en René gevolgd. In 2008 ben ik gepromoveerd en in de jaren van mijn promotietraject was ik erg druk. De enige vogels die ik zo ongeveer zag waren de vogeltjes op zondagochtend - uurtje of 05.00 - als we de Metamorfoos of de Ala uit kwamen (ik was nog jong ;-)). Meteen na mijn promotie zijn we naar Tanzania gegaan en daar werd die liefde voor de natuur weer helemaal aangewakkerd (niet dat die weg was maar het was wat naar de achtergrond geschoven). Bij thuiskomst lag de trompetter op de deurmat waarin de basiscursus vogels werd aangekondigd. Aangezien ik wat vrije tijd over had ben ik die cursus gaan volgen; februari 2009. Tijdens de Savelsbosch-excursie van die cursus was Peter (Vercruijse) ook mee als docent om ons te attenderen op de vogelgeluiden en de bijbehorende vogels. Hij vertelde toen over het bestaan van de VWG en dat ik toch zeker na de cursus moest aansluiten bij de VWG; en zo geschiedde!! Een erg gezellige club waarin iedereen naar zijn/haar eigen vermogen (wat betreft tijd in mijn geval) kan aansluiten en deelnemen.

Welke activiteiten doe je allemaal op vogelgebied?

Elk jaar doe ik met Henny en Ine de MUS-telling; erg leuk en leerzaam. Op het zelfde tijdstip waarop ik een aantal jaren geleden uit de kroeg kwam, sta ik nu op om vogels te gaan tellen met de dames!! Verder probeer ik de VWG-avonden en de excursies bij te wonen maar dat gaat helaas in golfbewegingen. Met een fulltime baan, sportactiviteiten, vrienden en familie die niet allemaal naast de deur wonen en een neefje en nichtje die in weekenden op bezoek willen komen, heb ik teveel wensen voor de beschikbare tijd. Dan schiet 'vogelen' met de VWG er vaak bij in. Gelukkig kan ik tijdens alle niet VWG-activiteiten ook naar vogels kijken. De fietstocht van St. Pieter naar Randwijck levert vooral nu in het voorjaar al veel vogelplezier op. Ook op de Universiteit kan ik vogels kijken. Zodra enkele medewerkers van de Universiteit weer beginnen te klagen (raar maar waar, niet iedereen is gecharmeerd van de scholekster-krijts) krijg ik een glimlach op mijn gezicht; de scholeksters zitten er weer!! Elke dag weer eventjes naar verdieping 2 of 3 lopen om te zien waar op de loopbrug ze zitten. Tijdens het hardlopen altijd weer een verrassing of het groepje putters weer bij het laatste witte huis op weg naar de sluis bij Petit Lanaye zitten, hoeveel reigers ik zie die naar de nesten vliegen langs de Maas, of ik de dikke buizerd met witte poot weer zie langs het kanaal naar Eben Emael, hoeveel eendjes er in het haventje zitten bij de brug van Kanne. En dan heb ik het nog niet over "zal ik de geelgors weer horen bij het kerkhof bij Kanne?" en "hoeveel grote bonte en groene spechten hoor ik vanaf het Enci-bos tot thuis?"

Ondanks dat mijn neefje (7jr) en nichtje (3jr) van de tabletgeneratie zijn houden ze ook erg van buiten zijn. Dus ieder wandelingetje wordt er wel een vogel/kever/slak/vlinder gezien waarvan tante Natasja moet zeggen wat het is (nu kan ik het afdoen met "zwarte kever" en "huisjes slak", zal snel op bijles moeten). Was dan ook apetrots dat de destijds 6-jarige het verschil kent tussen pimpel- en kool-

mees. Minder gelukkig was ik met de dikke harige spin die in mijn handen werd gedrukt met de vraag "Is dit nu een kruisspin"?

Wat is je mooiste vogelervaring tot nu toe?

Pff... wat een vraag; alles met vogels is mooi. Het aanschouwen van twee grote bonte spechten op de stam van de boom in ons minituintje op tweede Paasdag was heel erg mooi. Het eindelijk zien van de Roze Lepelaar (Roseate Spoonbill) na een dikke week zoeken was speciaal. De bald

eagle van heel kort bij (boven ons hoofd) op het nest zien zitten met als toetje een glimp opvangen van het klein kuiken was super. Maar helemaal fantastisch was de Barred Owl ervaring. Tijdens een wandeling in Florida wilden we een foto maken van de grappige squirrel die op een boom zat. Ineens schiet dat beestje helemaal in de verstijf-stand en we hadden geen idee wat er aan de hand was. We draaiden ons om en daar waar 30 seconden geleden de tak nog leeg was, zat nu een uil. Wat een fantastisch mooi beest, we hebben er heel lang naar kunnen kijken en

dan dat moment waarop hij/zij wegvloog; geruisloos..... helemaal fantastisch. De wetenschap dat we waarschijnlijk het leventje van de squirrel gered hadden maakte het nog mooier.

Wat vind jij de mooiste vogel die in Nederland voorkomt en waarom?

Wat maakt een vogel mooi? Is dat zijn kleur, zijn bouw, zijn zang? Onmogelijke vraag om te beantwoorden maar ik zal wat favorieten 'prijsgeven' (en onthoud dat ik elke vogel mooi vind). De wielewaal en de ijsvogel vanwege de mooie kleuren, de winterkoning omdat het fantastisch is dat zulk klein vogeltje zo'n hard geluid kan maken en de bosuil en roerdomp vanwege het karakteristieke geluid. Maar als ik dan (met het mes op de keel) moet kiezen dan kies ik voor het staartmeesje. En niet omdat dat een super mooi vogeltje is maar omdat het zo enorm schattig is. Die lange staart, dat klein bol kopje met guitige oogjes, het leuke roze kleurtje op de vleugels, hoe ze onderste boven in de takjes hangen, altijd met een groepje bij elkaar en dan zo'n leuke geluidjes maken. Dat maakt de staartmees een enorm schattig vogeltje.

Motto (al dan niet op vogelgebied)

Geniet van de kleine, alledaagse zaken in het leven. Het leven is te kort om alleen maar van de mooie vakanties, weekendjes weg, theater voorstellingen enzovoorts te genieten. Op vogelgebied geldt hetzelfde, goed om een bepaalde vogel te willen zien en daar veel voor over hebben. Maar geniet ook van het geluid van de bosuil in de nacht als je niet kunt slapen, de brutale winterkoning die je om 05.00 uur wakker maakt, het roodborstje huppend in de tuin, de meeuwen op de Kennedy-brug in de vroege ochtend en de kwetterende mussen in de struik!!

Bie dur Lei

(Châlet D'n Observant)

Midden in de ENCI-groeve ligt het infocentrum 'Bie dur Lei' (Châlet D'n Observant) met een prachtig terras waar het heerlijk toeven is.

Geniet van het fantastische uitzicht op de Observant, de visvijver en de nog in bedrijf zijnde ENCI-groeve met haar adembenemende kalkwanden.

Of beklim de trap naar het spectaculaire uitzichtplatform.

Binnen is er een doorlopende informatiefilm over het 'Plan van Transformatie ENCI-gebied', waar beheerder Lei Bellefroid u trouwens alles over kan vertellen.

Het is niet alleen een plek om lekker uit te rusten onder het genot van een hapje en een drankje, maar ook het vertrekpunt van o.a. een fotospeurtocht, prachtige wandelingen (5-25 km) en fietstochten. Deze zijn gratis te verkrijgen.

De kinderen kunnen gratis op zoek naar fossielen in mergelblokken.

Met hamer, helm en veiligheidsbril wordt het een spannend avontuur.

Voor de grote avonturiers zijn er rondleidingen door de ENCI-groeve.

In de vijver kan gevist worden en als u met een groep een op maat gesneden excursie of activiteit zou willen, kan dat geregeld worden.

Bie dur Lei is het hele jaar door geopend
op woensdag en donderdag van 12.00 tot 17.00 uur,
op vrijdag, zaterdag en zondag van 11.00 uur tot 18.00 uur.

Adres: Lage Kanaaldijk 115, 6212 NA Maastricht

e-mail: chaletobservant@gmail.com

website: www.chaletobservant.nl

Lid worden?

Wilt u samen met ons de natuur van dichtbij beleven? Geef u dan op als lid van IVN, waarvan de afdeling IVN Maastricht onderdeel is.

U bent dan lid van IVN en aangesloten bij de afdeling IVN Maastricht.

CONTRIBUTIE	€
IVN-lid (en aangesloten bij afdeling Maastricht) incl. tijdschrift 'Mens en Natuur' (4x) + afdelingsblad 'Humus' (3x)	24,-
IVN-lid + abonnement 'de Natuurgids' (8x per jaar)	39,50
Huisgenoot- of Jeugdlid	5,-

Aanmelden bij

Secretaris Carlo Poolen - Trichtervooqdenstraat 70, 6223 CT Maastricht.
Tel: 043-3626261. E-mail: ivn.maastricht@home.nl

Contributie overmaken naar:

ING Bank rekeningnr. NLO5 INGB 0002 4052 39 van IVN afdeling Maastricht, met vermelding van uw N.A.W. gegevens.

Donaties

Wilt u geen lid van onze vereniging zijn, maar ons wel financieel steunen? Dat kan! Maak minimaal € 15,- over op bovenstaande rekening onder vermelding van: donatie. U ontvangt dan 3x per jaar ons afdelingsblad 'Humus'. U heeft geen stemrecht en u krijgt geen korting op IVN-cursussen en andere IVN-activiteiten.

Adverteren in Humus

De kosten voor 1 jaar (3 nummers) adverteren, bedragen:

zwart/wit: ¼ pagina € 25,-; ½ pagina € 50,-; 1 pagina € 75,-

full colour: ¼ pagina € 37,50,-; ½ pagina € 75,-; 1 pagina € 112,50

Kopij voor Humus 102 (verschijnt september 2018)

Aanleveren voor 13 augustus bij Chrit Merckelbagh,
Venkelbeemd 1, 6229 WV Maastricht of per e-mail chritm@gmail.com

Redactie Humus: Chrit Merckelbagh, Tineke & Wil de Jong

Humus komt 3 keer per jaar uit met een oplage van 350 ex.,
het winternummer heeft een oplage van 400 ex.

Stadsnatuurvisie Maastricht:

De stad
heeft goud
in handen